

Tema 1: La mediación en la justicia penal

D'ON PARTIM? I cap a on anem?

- ▶ Dret penal més primitiu. Expulsió de la pau.
- ▶ Llei del talió.
- ▶ Dret penal com a negació de la venjança.

Unit a:

- ▶ Teories utilitàries, de la prevenció general, de la rehabilitació i de la resocialització del delinqüent.

Donen lloc a:

Mediació penal com a eina complementària al Dret penal.

La realitat....

- ▶ *Ius Puniendi* pertany en exclusiva a l'Estat.
- ▶ Però açò no significa que el Dret penal done la resposta que les parts necessiten.
- ▶ Tendència en l'actualitat de funció retributiva de la pena (presó permanent revisable).
- ▶ Flexibilitat del principi de legalitat.
- ▶ Pactes de la pena entre l'Estat, mitjançant el Ministeri Fiscal i els acusats, per mitjà dels seus defensors.

Sistemes jurídics continentals → codis penals molt estàtics.

Common Law → més permeables a les noves doctrines.

Dubtes?

Transformació del concepte d'Estat

- ▶ Segles XIX a XX en què l'evolució de l'Estat responia únicament i exclusivament a unes coordenades internes, fruit de la ideologia, les economies i les societats d'aquest Estat concret.
- ▶ Al final dels s. XX i XXI amb moviments supranacionals i interregionals. Lluny de ser una unió d'Estats, es converteixen en estructures diverses i estatals que aconseguen molta més força que l'Estat mateix.
- ▶ El Dret de l'Estat va difuminant-se, fet que no implica que desaparega el *ius puniendi* de l'Estat, ni que estiguem davant d'un *ius puniendi* de la víctima.

Victimologia

- ▶ Corrent doctrinal que defensa la incorporació de les víctimes en el Dret penal, la seua visualització, la seua possible participació més enllà de ser titular del bé jurídic protegit.
- ▶ Estats Units com a llar de la victimologia, que evoluciona en països amb una forta propensió a la dogmàtica com Alemanya, naixent la victimodomàtica.
- ▶ Justícia restaurativa en els sistemes juridicopenals.
- ▶ No com a substitució de la pena, sinó com a integració de l'aplicació del Dret penal.

Restaurative Justice

- ▶ Pioners països anglosaxons.
- ▶ Permet introducció d'instruments que ajuden a entendre la justificació de la incorporació d'instruments de tutela penal mes enllà del Dret penal.

Incorporació de les ADR a la Justícia

- ▶ ADR (*Alternative Dispute Resolution*).
- ▶ Mètodes de resolució alternativa de conflictes.
- ▶ Negociació (solament hi intervenen les parts).
  - ▶ No regulada, però realitzada de manera diària, tant formalment com informalment.
  - ▶ Jutjats per a assumptes civils i mercantils.
  - ▶ Mitjançant els pactes amb la fiscalia en assumptes penals i per mitjà dels representants legals.
- ▶ Conciliació (hi intervé un tercer sense ingerències en la decisió de les parts).

Mediació

- ▶ DIRECTIVA 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell de 21 de maig de 2008, sobre aspectes de la mediació en assumptes civils i mercantils.
- ▶ Llei 5/2012, de 6 de juliol, de mediació en assumptes civils i mercantils.
- ▶ No hi ha legislació en mediació penal a Espanya, però es realitza en assumptes penals.
- ▶ Exclusió expressa de la mediació per exemple en delictes de violència de gènere.

Arbitratge

- ▶ Llei 60/2003, de 23 de desembre, d'arbitratge.
- ▶ No per delictes penals.

Què és la mediació penal?

- ▶ NO ÉS UN PROCÉS. No hi ha funció jurisdiccional. No ha d'haver-hi jutge sinó servei de mediació.
- ▶ ÉS UN PROCEDIMENT

Procediment extrajurisdiccional en virtut del qual, víctima i infractor, voluntàriament, es reconeixen capacitat per a participar en la resolució d'un conflicte penal, amb intervenció del mediador, i restableixen la situació prèvia al delicte i el respecte a l'ordenament jurídic, a més de donar satisfacció a la víctima i el reconeixement de tal finalitat pel victimari.

Amb tot açò volem dir que....

- ▶ Mitjà de gestió del conflicte ➡ Instrumentalitzat a través del diàleg.
- ▶ Finalitat ➡ Reconstruir la pau social alterada pel fet delictiu.
- ▶ Amb les conseqüències de:
  1. Minimitzar la violència estatal.
  2. Retornar el protagonisme a la societat civil.
  3. Revertir positivament en la confiança en el sistema Judicial.

Quan és necessària la mediació?

Quan hi ha conflicte?

Quin tipus de conflicte?

Un conflicte socialment reprotxable.

Notes que naturalitzen la mediació penal

1. És una modalitat de tutela del ciutadà (voluntarietat, ADR adequat, sistema penal exhaust).
2. Resposta individualitzada que satisfaga les necessitats socials i les minimitze.
3. Fonamentada en la llibertat o voluntat de les parts.
4. Necessitat de bilateralitat (i si es perd aquesta condició?).
5. És un procediment, no un procés (autocompositiu, *intra* parts), encara que tinga posterior homologació del jutge, amb efectes processals.
6. Concorre una intervenció tripartida de subjectes (en posició lineal).

Principis que han de formar la mediació penal

- ▶ Principi de llibertat o voluntarietat de parts.
- ▶ Partint de:
  - ▶ Delictes públics, no disponibles *a priori*.
  - ▶ Presumpció d'innocència de l'autor i la víctima.
  - ▶ No es renuncia a la tutela judicial efectiva.
  - ▶ Molt important la informació a les parts.

Principis que han de formar la mediació penal

- ▶ **Principi de complementarietat**
  - ▶ Vinculat al principi d'informalitat.
  - ▶ Altera el procés penal i fins i tot el transforma.
  - ▶ Convivència pacífica dels dos sistemes.
  - ▶ Integració mitjançant la Justícia restaurativa, el model de cooperació o el Dret reflexiu.

Principis que han de formar la mediació penal

- ▶ **Principi de proporcionalitat processal i penal**
  - ▶ En l'actualitat s'han adaptat les instàncies, les estructures i el model processal penal a la societat per a respondre de manera més àgil, senzilla i econòmica als interessos socials i individuals.
  - ▶ Proporcionalitat penal analitzada en tres aspectes:
    - ▶ Adequació al fi, tenint en compte el bé jurídic protegit.
    - ▶ Exigència d'una pena amb:
      - ▶ La intervenció mínima, sobre els casos més intolerables i amb l'exigència de l'última ràtio del Dret penal.
      - ▶ Judici de ponderació entre la pena i la fi.
- ▶ En definitiva, es busca la proporcionalitat entre la justícia retributiva i la justícia restaurativa. Triant la via més adequada a cada procediment.

Principis que han de formar la mediació penal

▶ Principi de confidencialitat

- ▶ El jutge solament coneixerà l'acord final.
- ▶ Requisit *sine qua non*.
- ▶ Se signa clàusula de confidencialitat.
- ▶ Permet l'abandó del procediment sense valor incriminador.
- ▶ El mediador no pot ser anomenat com a testimoni, ni perit i està exempt del deure de denunciar com a conseqüència del secret professional.

Principis que han de formar la mediació penal

▶ Principi de gratuïtat

- ▶ Ha de ser totalment gratuït a causa del caràcter públic (no un Dret penal a dues velocitats).
- ▶ Major acolliment entre els justiciables.
- ▶ Economia processal, evitació de dilacions processals, estalvi de mitjans personals i materials de l'administració de justícia.
- ▶ Qüestió controvertida, la perversió pràctica a causa de la gratuïtat, per a conductes fraudulentament com a dilació del procés.

Principis que han de formar la mediació penal

▶ Principi d'oficialitat

- ▶ Com casar l'autonomia de la voluntat de les parts amb els efectes de la tutela penal.
- ▶ L'oficialitat dependrà de la decisió del fiscal i del jutge.
- ▶ Aquests valoraran si continuen amb el procés o si, per contra, procedeixen a arxivar-lo.

Principis que han de formar la mediació penal

- ▶ **Principi de flexibilitat**
  - ▶ Vinculat als principis de llibertat i confidencialitat.
  - ▶ Dependrà de:
    - ▶ Tipus de fet
    - ▶ Subjectes que hi intervenen
    - ▶ Grau de dificultat d'acostament de les parts
    - ▶ Nombre de subjectes
  - ▶ Hi ha regles estàtiques que concedeixen garanties al procediment (terminis, prescripció, suspensió del procés, terminis per a informes...).

Principis que han de formar la mediació penal

- ▶ **Principi de dualitat de posicions, igualtat i contradicció.**
  - ▶ És necessari que el procediment es desenvolupe entre un mínim de dos subjectes amb posicions diverses i als quals se'ls ha de donar l'oportunitat de ser sentits al llarg del procediment.
  - ▶ Possibilitats d'intervenció el més simètriques possible.
  - ▶ Garantir el principi d'igualtat i contradicció entre els intervinents.

Situacions problemàtiques en la mediació penal

- ▶ Hi ha delictes greus i delictes lleus.
- ▶ Existeix la figura del Ministeri Fiscal i les penes.
- ▶ Perquè en el Dret penal allò habitual és no pactar.
- ▶ El mediador ha de conèixer bé les conseqüències i els efectes jurídics que hi ha en joc i poden derivar-se'n.
- ▶ Les possibilitats d'acudir-hi no són com en conflictes familiars, ni civils, ni laborals...

Suposa una inflexió en la concepció de la justícia penal, quan:

- 1) El delictes es converteix en conflicte i substitueix la conducta antijurídica.
- 2) Víctima i victimari: principals actors.
- 3) Es dóna prioritat a la reparació del dany i a la prevenció especial sobre la prevenció general i la retribució.
- 4) La persecució de conductes no és ja solució exclusiva de l'Estat, sinó que permet la intervenció dels subjectes implicats en el fet delictiu.
- 5) Via diversa del procés, si bé l'acord produeix efectes processals.

En un full per a entregar,
concepte de:

- ▶ Victimologia
- ▶ *Restaurative Justice*
- ▶ ADR
- ▶ Mediació penal

Dubtes?

L'actualitat de la mediació penal

Vídeo

Pensar per a dilluns
quins delictes han de ser susceptibles
de ser objecte de mediació?

Tema 2: La mediació penal intrajudicial

2.1. Àmbit objectiu

Quins criteris hem de valorar?

Expansió o restricció?

Numerus clausus o numerus apertus?

En aquesta classe analitzarem com ho han fet uns altres ordenaments jurídics, uns altres protocols...

Però sempre hem de tenir en ment la funció REPARADORA de la mediació penal.

Hem d'excloure algun tipus penal?

- ▶ L'experiència ens diu que no hi ha d'haver una llista tancada de fets delictius que puguem portar-se a mediació penal.
- ▶ Possibilitat d'establir una llista tancada en protocols que puga revisar-se amb una certa periodicitat. Analitzant-hi: resultats, avaluant casos per a determinar futurs delictes incloïbles o excloïbles.
- ▶ Model francès, amb llei, però no hi ha criteris legals de l'àmbit objectiu.
- ▶ Buscant la proporcionalitat de la pena, no agreujar la situació i la protecció a la víctima.
- ▶ Solució mes adequada.

- ▶ Model alemany. Marc normatiu obert, tots els delictes poden acudir al TOA. Alguns estats federals tenen llistes positives, negatives o solament permeten remetre delictes lleus.
- ▶ Mediació EUA i Anglaterra, conciliació a Països Escandinaus, Austràlia, Nova Zelanda, Canadà, etc. No hi ha elenc tancat, llista de possibles fets amb més freqüència, supòsits dinàmics que han de ser valorats.
- ▶ Futura llei espanyola hauria d'atendre:
- ▶ Aspectes subjectius com a condicions de vida de l'infractor, circumstàncies del delicte, predisposició de la víctima, possibilitat d'èxit, factibilitat de la resocialització...

Ha de ser la gravetat del fet delictiu un criteri per a determinar l'àmbit objectiu?

Què és greu?

- ▶ No es té en compte en alguns ordenaments jurídics ja que es privaria la víctima i l'acusat de beneficiar-se dels efectes positius de la mediació penal.
- ▶ Problema amb fets d'un alt retret social.
- ▶ Reparació *in extenso*.
- ▶ Pau social i reparació de tota la societat.
- ▶ Hi ha delictes molt greus, violents, únics i irrepetibles que poden ser positius, el diàleg, o negatius pel sofriment de les víctimes i el seu dany emocional.

- ▶ L'experiència ha demostrat que després d'un simple acte de violència es poden amagar darrere molts altres motius.
- ▶ El sistema més consensual i pacifista és Canadà, encara amb el debat obert.
- ▶ S'utilitza com a resposta a la por que haja pogut generar en les víctimes de la possible reiteració.
- ▶ Rehabilitació de la víctima i del delinqüent.
- ▶ Model portuguès taxatiu.

Podem delimitar tres criteris generals per a determinar la gravetat

1. Valorar si és un delicte greu o lleu.
2. Si s'ha emprat o no violència.
3. Pluralitat de víctimes i/o victimaris.

Hi ha fets reprotxables que són favorables a la mediació penal?

Fets més propicis per a mediació

- ▶ Delictes contra el patrimoni
- ▶ Delictes lleus
- ▶ Delictes de lesions
- ▶ Delictes contra la llibertat
- ▶ Delictes contra l'honor
- ▶ Delictes contra els drets i deures familiars
- ▶ Delictes contra la salut pública
- ▶ Temptatives de delicte

Disponibilitat

Dubtes sobre la viabilitat en alguns supòsits:

- ▶ Delictes de violència de gènere
- ▶ Mediació amb persones reincidentes
- ▶ Mediació en delictes de perill
- ▶ Elements subjectius
  - ▶ Pluralitat de subjectes
  - ▶ Mates menors d'edat
  - ▶ Siguen persones jurídiques (víctima o victimari)

Delictes de violència de gènere

- ▶ Exclusió expressa en l'art. 44.5 de la Llei 1/2004, integral de mesures contra la violència de gènere.
- ▶ Precepte entre les regles processals civils. Prohibició solament per a la Mediació Civil?
- ▶ Prohibeix alguna cosa que no existeix?
- ▶ Extensible a qualsevol ordenament jurídic, desequilibri del principi d'igualtat, macrovictimització, desequilibri emocional.
- ▶ Solament si existeix garantia d'igualtat entre les parts i puga preveure's que el cònjuge en prendrà consciència.
- ▶ Violència de fills a pares, relacions que continuaran en el futur. Què ha d'ocórrer?

Mediació amb persones reincidents

- ▶ Hi ha reticència.
- ▶ Circumstàncies personals i socials que els envolten.
- ▶ Recomposició de les relacions víctima-victimari.
- ▶ Situacions que no tenen res a veure amb l'actuació anterior.
- ▶ Han de valorar (jutge i M. F.), mateixos mediadors i si la mediació serà útil/obstacle/eina perversament utilitzada per la víctima/el victimari.
- ▶ No ha d'haver-hi normes estàtiques.
- ▶ Recomanada per a delinqüents primaris, però no negar reincidents.

Viabilitat en delictes de perill

- ▶ Societat mundial del risc, societat de la informació, societat del risc...
- ▶ Evolució de la criminalitat, noves oportunitats per a la comissió delictiva transfronterera.
- ▶ Delimitació subjectiva plural i complexa.
- ▶ Delictes de perill en abstracte, víctimes innominades o col·lectives.
- ▶ Dificultats pràctiques de desenvolupament.
- ▶ Víctima simbòlica o víctima per subrogació.
- ▶ Associacions de víctimes de terrorisme, defensa del medi ambient o desintoxicació de drogodependents, per la no-violència, seguretat viària...

- ▶ Representació i defensa d'interessos col·lectius.
- ▶ Obtenció de la responsabilitat del victimari respecte a les conductes infractores per mitjà del diàleg.
- ▶ Atenuació de la pena i exercitar la prevenció general positiva.
- ▶ No víctimes individualitzades.
- ▶ No és possible introduir *numerus clausus*.
- ▶ Atenció a la tipologia i gravetat dels fets.

Criteris que afecten elements subjectius:

1. Pluralitat de subjectes

- ▶ Si una víctima o un victimari de la pluralitat accepta i uns altres, no. Voluntarietat.
- ▶ La divisió per afectar:
- ▶ Presumpció d'innocència i Dret de defensa.
- ▶ Apreciació subjectiva parcial de victimaris.
- ▶ Acords parcials:
  - ▶ No s'altera la presumpció d'innocència i el dret de defensa per la confidencialitat.
  - ▶ Treballs de mediació en grup de manera terapèutica.

- ▶ En països anglosaxons es treballa amb condemnats.
- ▶ Més real, no tenen res a guanyar o perdre.
- ▶ Mediació en execució de sentència.
  - ▶ Ex: Projecte Nanclares

2. Mediació amb menors o incapaços

- ▶ Reducció de l'eficiència per la falta de capacitat del menor.
- ▶ Hi hauran d'intervenir el representant del menor i el Ministeri Fiscal.
- ▶ No seria una voluntat directa del menor, sinó una voluntat derivada.
- ▶ No han de ser motius per a excloure la mediació.

3. Mediació amb persones jurídiques

- ▶ Persona jurídica víctima:
  - ▶ No plantejaria problema, la persona física que la representa té plena capacitat de decisió, acceptació acord i compliment de la funció restaurativa.
- ▶ Persona jurídica és el victimari:
  - ▶ Persona física que representa, però es tracta d'una reparació simbòlica.
  - ▶ Per tant, s'elimina l'element preparatori.
  - ▶ Es determina responsabilitat objectiva tot i que no s'haja identificat les persones físiques que l'hagen desenvolupada.

Tema 2: La mediació penal intrajudicial

2.2. Àmbit subjectiu

Com ja hem vist...

- ▶ És necessària una dualitat de posicions
- ▶ Diàleg instrumentalitzat
- ▶ Un tercer o mediador
- ▶ Parts que actuen amb autonomia de voluntat
- ▶ Emparat en els principis de llibertat i confidencialitat
- ▶ Amb voluntat de posar fi al conflicte
- ▶ Amb un dret d'informació

És important que:

- ▶ El victimari reconega la seua participació en els fets, almenys parcialment, i que es mostre favorable a la reparació. Però no és exigible.
- ▶ La víctima ha de mostrar interès a ser reparada i a participar activament.
- ▶ Es podria regular la participació de tercers que col·laboren, defensen o donen suport.
- ▶ L'advocat haurà de revisar l'acord aconseguit.
- ▶ El mediador. Estatut del mediador, necessitat de garanties.

El mediador.

Característiques i capacitació

- ▶ El nostre paper és decisiu per a:
  - ▶ L'eficàcia i la credibilitat en el sistema.
- ▶ Necessitat de tutela instrumental per a garantir els mateixos drets a tots els ciutadans.
- ▶ Fomente la varietat de justícia restaurativa i més personalitzada.
- ▶ Hem d'elaborar regles essencials per a determinar:
- ▶ Qui, amb quina capacitació, amb quines funcions i quines persones hi han de col·laborar.

Característiques del mediador.

- ▶ Hui no hi ha norma.
- ▶ Bons condensadors, amb capacitació tècnica per a desplegar aptituds personals.
- ▶ Capacitat per ser:
  - ▶ Neutral o equidistant funcional
  - ▶ Flexible
  - ▶ Respectuós
  - ▶ Objectiu
  - ▶ De confiança
- ▶ PACIENT
- ▶ Perseverant
- ▶ Assertiu
- ▶ Empàtic
- ▶ Pren la distància necessària

- ▶ Formació en gestió i maneig de conflictes per a aconseguir amb èxit la reparació.
- ▶ Experiència pràctica.
- ▶ Independent, però amb un possible codi deontològic.
- ▶ Possible registre de mediadors en les CA i/o Ministeri de Justícia.
- ▶ Jutges mediadors? Planteja problemes.
  - ▶ Té les seues funcions pròpies.
  - ▶ Necessitat d'una altra formació extra.
  - ▶ Important desjudicialització, no exercir funcions judicials.
  - ▶ El delinqüent pot evitar aportacions per por que siga utilitzat en contra seua.

- ▶ Sí que podria haver-hi un cos de jutges dedicat a intervenir i format en exclusiva per a açò.
- ▶ Els jutges de pau solen intervenir.
- ▶ Requisits bàsics:
  - ▶ No exercir funcions jurisdiccionals o participar en el funcionament de l'Administració de justícia.
  - ▶ No haver sigut condemnat, incapacitat o inhabilitat.
  - ▶ Garantia de competència, independència i imparcialitat.
  - ▶ No ser major de 75 anys.
  - ▶ A excepció de dispensa del Ministeri de Justícia no pot ser cònjuge, parella, progenitor o familiar fins a tercer grau d'un magistrat o funcionari de la jurisdicció.

Labor mediadora de la policia?

- ▶ Realitzen labors mediadores en l'actualitat.
- ▶ Exerceix una labor repressiva per naturalesa.
- ▶ Casa malament amb la labor pacificadora.
- ▶ Podria realitzar-se mitjançant una reorganització de les funcions.
- ▶ No hauria de ser el mateix equip que realitza la fase de recerca.
- ▶ Podrien realitzar una anàlisi prèvia per a recomanar una mediació preprocessal.

- ▶ Existeix mediació penal amb menors.
- ▶ Equips formats per juristes, criminòlegs, psicòlegs, treballadors socials, educadors socials...
- ▶ Per a la mediació penal es requereixen coneixements interdisciplinaris des de la sociologia, el Dret, a les teories dels sistemes o tècniques de negociació.
- ▶ Curs teoricopràctic d'unes 250-300 hores després d'una llicenciatura o grau d'universitat pública o privada.
- ▶ Podrien ser mediadors també aquells que hagen exercit durant més d'un any o siguen persona de reconegut prestigi.
- ▶ Registre públic per a evitar intrusisme.

Imprescindible el procediment de formació previ

- ▶ Recomanació n 99 19 del Comitè de Ministres de la Unió Europea, relativa a l'aplicació de la mediació penal. Punt V.2.
- ▶ Que vinguen de tots els sectors socials.
- ▶ Coneixement de les cultures i comunitats locals.
- ▶ Criteri de justícia equilibrat.
- ▶ Capacitats personals necessàries per a la mediació.
- ▶ Formació en serveis de mediació.
- ▶ Competència i capacitat per a la resolució de conflictes.

- ▶ Formació específica per a treballar amb víctima i victimaris.
- ▶ Coneixements bàsics del sistema substantiu i processal penal.
- ▶ Formació permanent, adquisició de coneixements continus i amb aprenentatge d'unes altres tècniques i models.

Mediador individual vs. equip de mediació

- ▶ Experiència en mediació penal amb menors, treballen amb equips interdisciplinaris.
- ▶ Servei de mediació públic o concertat mitjançant convenis amb el CGPJ i/o CA.
- ▶ Espais de mediació en ciutats de la justícia i/o en seus dels jutjats.
- ▶ Mediadors individuals provoquen més escepticisme.
- ▶ Equip multidisciplinari amb criminòlegs, pedagogs, sociòlegs, psicòlegs, psiquiatres...
- ▶ Cercant una reparació conjunta.

Registre de mediadors

- ▶ Problema d'intrusisme per la falta de regulació
- ▶ Qui ha d'assumir aquesta responsabilitat/funció registral
- ▶ Entitat pública
- ▶ Comunitats autònomes, Ministeri de Justícia o direccions generals
- ▶ Avalen la capacitat

Facultats i deures del mediador

► Prenem com a punt de partida les recomanacions del grup de treball de Madrid per a l'elaboració d'un text sobre mediació penal i penitenciària.

1. No iniciar la mediació quan sembla que no complirà les finalitats proposades i beneficiosos per a les parts. Per a evitar una tasca estèril:

Indicis quan es nega a signar l'acta inicial.

2. Quan paralitzar pot causar algun perjudici a les parts.

- Provoque ansietat, fòbia o pertorbe la víctima.
- El victimari es mostre agressiu, impertinent o amenaçador.
- Deure d'informar el jutge i el Ministeri Fiscal sense afectar la confidencialitat.

3. Diligència deguda i respecte als drets de les parts. Amb flexibilitat per a afavorir el procediment.
4. Comptar amb còpia de les actuacions del procés, remesos amb anterioritat per la secretària del jutjat. Per a realitzar el diagnòstic i les tècniques que cal exercitar.
5. Mantenir les entrevistes individuals o col·lectives, tantes com es considere oportú.
6. Fixar la durada de les sessions, major o menor en cada cas.
7. Despatx o sala habilitada per a açò. Espai vinculat amb l'Administració de justícia, que donen oficialitat i garanties de la funció tuitiva de l'Estat.
8. Taules redones, espais amb llum.

Deures del mediador

1. Guardar la confidencialitat corresponent

- Permet a les víctimes i els victimaris explicar les seues experiències i sentiments de manera més fàcil que en una estrada d'una seu jurisdiccional.
- Se senten lliures coneixent la no existència de repercussions processals negatives.
- Exigible a tots els membres que estiguen presents i/o actuant en el procediment.
- No divulgar la informació de la qual es té coneixement
- No poder atestar.

2. Principis d'imparcialitat, neutralitat i objectivitat

- ▶ Sense independència dels jutges, els fiscals i la policia
- ▶ Responent objectivament i sense vinculació amb els subjectes ni amb l'objecte a la seua funció
- ▶ No podrà exercir quan:
  1. Tinga interès personal en l'assumpte.
  2. Vincles de parentiu per consanguinitat fins a quart grau i afinitat fins al segon amb alguna de les parts.
  3. Amistat íntima o enemistat manifesta amb alguna de les parts.
  4. Quan haja conegut aquest conflicte amb anterioritat per l'exercici de la seua professió.

O els interessos que es manegen són contraposats a uns altres en els quals s'està intervenint o haja intervingut amb anterioritat.

No obstant açò, hi ha la possibilitat que si les parts coneixen l'existència d'aquestes circumstàncies puguen denunciar o no aquesta situació.

3. Desenvolupar l'activitat en l'espai atorgat.
4. No rebre remuneració cap de les parts, per la gratuïtat del servei.
5. Promoure l'acord de reparació.

- ▶ Utilitzant totes les tècniques i habilitats adquirides en el procediment de formació.
- ▶ Per a açò és necessari col·legiar professionalment els mediadors.
- ▶ La creació d'un títol acadèmic que homologue en tot el territori nacional.

6. Posar fi al procediment de mediació en el termini que establisca la norma

- ▶ Juntament amb l'acta de finalització signada per totes les parts i de l'informe que l'ha d'acompanyar.

7. Respectar el codi deontològic professional dels mediadors

Que fixe uns mínims ètics de comportament en la norma nacional i que permeta un futur desenvolupament de regles deontològiques.

8. Deure de trobar-se registrats

9. Prohibició de compatibilitzar amb la funció d'assessorament jurídic

- ▶ D'una de les parts o de les dues. Llevat que ho autoritzen expressament.
- ▶ La seua imparcialitat pot quedar en dubte.

Servei de mediació penal

- ▶ Hem vist la importància de la formació, les facultats i obligacions. Però a causa de les característiques, la naturalesa i les conseqüències processals que podran derivar-se'n, es fa imprescindible la creació d'un servei de mediació penal.
- ▶ Que oferisca oficialitat, control, confidencialitat...
- ▶ Per a açò necessitarem una norma que determine el servei i configure la seua viabilitat pressupostària.

Allò recomanable seria...

- ▶ **1. Un servei públic amb la participació de les CA**
- ▶ Responsabilitats de les CA.
- ▶ Un equip multidisciplinari.
- ▶ Amb el suport de les anàlisis empíriques de la *restaurative justice* dels models anglosaxons.
- ▶ Diversitat de l'equip dóna legitimitat al col·lectiu
- ▶ Controlada pel jutge i el Ministeri Fiscal:
  - ▶ Exercirà control sobre prohibicions, incompatibilitats, recusacions...
- ▶ Inclusió d'una via de “torn” en el servei.

2. Un servei públic gratuït

- ▶ Amb el principi d'igualtat davant la justícia i al seu accés.
- ▶ Obrint la possibilitat a col·laboracions i convenis amb associacions, fundacions i bancs que permeten dotar-lo de millors condicions.

3. Configuració d'espais comuns en els quals elaborar procediments de mediació.

- ▶ Juntament amb jutges i fiscals.
- ▶ En ciutats de la justícia, audiències, jutjats i eines necessàries per a exercir-les en les millors condicions.

Tema 3.

Procediment

En aquest tema veurem...

Procés en aquesta setmana

Procediment la setmana següent

En aquest tema estudiarem...

- ▶ D'una banda, les classes de mediació penal
  - ▶ Directa i indirecta en atenció al tipus de negociació
  - ▶ Preprocessal, Intraprocessal o *postsententiam* en atenció al moment processal en què es done
- ▶ Així com el procediment que cal seguir-hi

Classes de mediació penal

- ▶ No és un procediment estàticament establert
- ▶ Diverses fases o etapes
- ▶ Dependrà:
  - ▶ Del tipus de fet delictiu
  - ▶ Dels subjectes
  - ▶ De la formació d'aquests
  - ▶ Dels sentiments en joc
  - ▶ De la relació esporàdica causada per la comissió del delicte
- ▶ El mediador haurà de ser flexible amb aquestes coordenades
- ▶ Evitant tractes desiguals o desequilibrats

Atendrem a...

- ▶ Experiències pilot espanyoles i internacionals
- ▶ La propera llei hauria de contenir més que un procediment estricte
- ▶ Mitjans que permeten qualificar mediacions
- ▶ Diagnosticar i seleccionar el mètode més adequat

1. Mediació penal atenent el tipus de negociació

- ▶ Ací distingim fonamentalment entre la mediació directa i la indirecta
- ▶ Segons l'experiència viscuda
- ▶ Amb la finalitat d'aconseguir eixides satisfactòries per a tots
- ▶ El facilitador realitza un altre tipus de treball. Assegura que les parts se centren en les raons de la seua trobada i mantinguen de manera civilitzada la seua comunicació, si bé el facilitador no espera liderar la discussió ni participar-hi.

1.1. Mediació directa

- ▶ Les dues parts simultàniament en el mateix espai físic.
- ▶ Comunicació i desenvolupament de la tècnica del diàleg *Face to face*.
- ▶ Podran també realitzar-se sessions *Face to face* i unes altres individuals amb el mediador. Combinant directa i indirecta.
- ▶ A més, les entrevistes individuals permetran preparar millor el cara a cara.
- ▶ En unes altres legislacions com les d'Austràlia, Canadà o Anglaterra s'utilitzen *Face to face conferences of victims, offenders and stakeholders* en conflictes escolars.

- ▶ Amb facilitadors.
  - ▶ Una espècie de contracte amb resultats de la conferència i proposta de reparació o no.
  - ▶ Procediment col·lectiu.
  - ▶ Conseqüències possibles que puguen produir-se en aquesta col·lectivitat.
-
- ▶ La mediació directa és la més eficaç per aconseguir un acord, el diàleg.
  - ▶ A favor el sistema anglosaxó, l'alemany.

- ▶ Els subjectes hi prenen part
- ▶ Més satisfets amb el mitjà i els resultats
- ▶ Major percentatge de compliment dels acords
- ▶ Reducció d'angoixa, d'ansietat de les víctimes
- ▶ Evita la victimització secundària
- ▶ Reducció del crim en general
- ▶ Menor nombre de reincidents.
- ▶ Implica més habilitat del mediador

Mediació indirecta

- ▶ Es duu a terme de manera successiva.
- ▶ No existeix el cara a cara.
- ▶ No coincideixen físicament en el mateix espai.
- ▶ Versió “pura” sols *face to face* en tot el procediment, no recomanable excepte casos molt concrets.
- ▶ Quan es combinen ambdues tècniques serà la preponderant la que done la denominació a la mediació.
- ▶ En aquesta mediació, les habilitats del mediador aniran dirigides a convertir-se en vehicle de transmissió d’informació d’una part a una altra.

- ▶ Intervenció simultània quan hi ha una relació personal, afectiva o professional entre víctima i victimari.
- ▶ Molt més complicat per al mediador, en lloc de transmetre de manera successiva en la mediació indirecta allò més positiu que es deriva de les entrevistes individuals (traducció del llenguatge positiu).
- ▶ Podran contenir cartes explicatives de cada part o una expressió del perdó a través de telèfon, missatges d'ordinador o de mòbil, per exemple.
- ▶ A Canadà i Austràlia se'ls denomina *Shuttle mediation*, *Shuttle communication* o *Suttle Diplomacy Mediation*.

- ▶ Comporta vies indirectes de comunicació entre víctimes i victimaris.
- ▶ Menys agressives i menor lesió a les parts.
- ▶ Afavoreix víctimes o victimaris que no vulguen enfrontar-se directament amb la contrapart que puguen realitzar mediacions.
- ▶ Podria ser útil en els delictes de violència de gènere amb la finalitat:
  - ▶ Que el victimari reconega els fets
  - ▶ Que forme part d'una reeducació
  - ▶ Que evite sensacions de por, pànic i odi
- ▶ La via més adequada per a aquells casos amb perill de victimització secundària.

2. Mediació penal amb atenció al moment processal en què aquesta es desenvolupa

- ▶ A causa de la necessitat d'una tutela judicial efectiva:
- ▶ És necessari estrènyer el vincle per a la incorporació en el model processal penal i formar la garantia jurisdiccional.
- ▶ Per regular la mediació penal i la seua vinculació amb el procés ja existent, ja finit o encara no iniciat.
- ▶ Aquests moments han de quedar coberts legalment en la norma habilitadora i complementada per la LECrim i la legislació penal i penitenciària corresponent.

Mediació penal preprocessal

- ▶ Procediment de mediació sense veritable procés.
- ▶ Fet que revesteix de delictes, presumpte autor i presumpta víctima.
- ▶ Acudeixen a una autoritat competent i els remet a mediació.
- ▶ I aquestes accepten voluntàriament.
- ▶ Podeu pensar que s'accepta l'exclusió del procés penal, triat alternativament al procés. Però NO ÉS AIXÍ.
- ▶ Dret a la tutela judicial efectiva.

- ▶ S'inseriria en la cadena processal.
- ▶ Analitzem la viabilitat de la mediació preprocessal en l'ordenament jurídic espanyol:
- ▶ 1. Delictes lleus o greus en els quals es necessita la instància de l'ofés, perjudicat o agreujat pel delicte per a la seua persecució.
  - ▶ Pel principi d'oportunitat.
  - ▶ La norma requereix intent de conciliació i la falta d'aquesta impedeix la continuació del procés art. 804, 272, 460 LECrim.
  - ▶ Possibilitat del perdó de l'ofés com a sistema d'extinció de l'acció penal, de la responsabilitat penal fins i tot de la pena.
  - ▶ S'arxiva la causa amb l'acord restauratiu.

- ▶ Si finalitza per un acord en el qual l'autor reconeix l'existència del dany, repara i la víctima perdona, acaba la persecució estatal sense problema.
- ▶ Si l'acord requereix en alguns dels seus termes la intervenció judicial mitjançant la força pública, en aquest cas s'haurà d'acudir al procés.
- ▶ Podríem considerar aquesta situació intermèdia entre l'alternativa excloent i el complement del procés.
- ▶ La víctima podria sempre tornar a acudir al sistema processal.

- ▶ 2. Per iniciativa de les parts, víctima i presumpte autor dels fets de comú acord decideixen acudir al servei de mediació o per remissió oficial.
- ▶ El legislador hauria d'establir per a aquests casos un elenc de supòsits en els quals assumeix que, en el fons, tot i que no despenalitzava, podran ser despenalitzats de manera legal pel principi d'oportunitat.
- ▶ Deixa als subjectes la seua persecució.
- ▶ És recomanable una decisió judicial que emeta si té o no validesa jurídica l'acord de mediació.

- ▶ **3.** Fets delictius que no hi ha opció a despenalització ni són bagatel·laris.
- ▶ No obstant això, jutge, fiscal o policia han de remetre a mediació la víctima i el delinqüent per potenciar les funcions restauratives del model.
- ▶ No obstant això, aquest acord tan sols tindrà eficàcia jurídica després de la incorporació al procés.
- ▶ Almenys un procés abreujat que homologue l'acord.
- ▶ S'ha de produir en fase de recerca com a procediment previ al procés.

A manera de resum....

- ▶ En tots ells no es pot afirmar que estiguem davant una via alternativa al procés perquè implicaria una exclusió del procés.
- ▶ Si és una alternativitat d'una part del procediment que es desplega al llarg d'un procés.
- ▶ El procés s'abreuja i queda reduït a la validesa de l'acord.
- ▶ Un acord reparatori alternatiu a la persecució penal.

Mediació penal processal o intraprocessal

- ▶ És la que està vinculada a un procés pendent.
- ▶ Els resultats incidiran en el procés.
- ▶ Amb conseqüències jurídiques diverses segons la fase en la qual es desenvolupa.
- ▶ Estreta vinculació amb el procés penal fa que siga el complement perfecte de la via jurisdiccional.
- ▶ Interpretada sobre la base de l'art 21.5 CP com a atenuant per haver *procedit el culpable a reparar el dany ocasionat a la víctima, o disminuir els seus efectes a qualsevol moment del procediment o amb anterioritat a la celebració de l'acte del judici oral.*

- ▶ Es requereix un suport jurídic.
- ▶ Exigeix una regulació que habilite el model mediador.
- ▶ Pot produir efectes jurídics derivats del possible acord.
- ▶ Així com els que es produeixen davant la inexistència d'aquest.
- ▶ L'acord per ser eficaç i produir conseqüències jurídiques penals haurà de ser “validat” per l'òrgan jurisdiccional mitjançant dues vies:
  - a) Abans de l'inici del judici oral
  - b) O durant el judici oral

a) Abans que s'inicie el judici oral

- ▶ Es dictarà acte de sobreseïment, i no es continuarà el procés penal corresponent.
- ▶ Adequadament motivat, la reparació produïda pel presumpte autor a la víctima, a la comunitat entre els motius del sobreseïment que indica la llei processal penal.
- ▶ Per raons d'oportunitat reglada basada en la mediació.
- ▶ La llei ho autoritza per les causes i per a assoliment de les finalitats constitucionals.

Les regles que cal considerar per als efectes de la regulació d'aquest sobreseïment són

- ▶ **1.** L'autoritat competent per acordar el sobreseïment serà el jutge, a instància del Ministeri Fiscal. Podrà ser el jutge d'instrucció quan la causa es trobe en fase d'instrucció o l'òrgan d'enjudiciament si estem en fase intermèdia.
- ▶ **2.** Motius del sobreseïment (resocialització, reinserció social o satisfacció de la víctima) dins de la funció de pacificació social.
- ▶ **3.** Compareixença amb MF, investigat, perjudicat, agreujat, i els advocats almenys de l'investigat.
- ▶ Ratificant les condicions acordades en l'acta de mediació.

- ▶ **4.** Després de la ratificació de condicions, es dóna trasllat al jutge dels compromisos per a la seua aprovació.
- ▶ I aquest dictarà acte de sobreseïment provisional sota condició suspensiva de compliment per l'imputat de les prestacions.
- ▶ Contra aquest acte no cap recurs.
- ▶ **5.** El M.F. auxiliat per l'equip tècnic haurà de controlar el compliment de les condicions de l'acte de sobreseïment.
  - ▶ Si compleix, es posa en coneixement del jutge perquè dicte l'acte de sobreseïment definitiu.
  - ▶ Si incompleix, s'obre la recerca sense que es puga computar el parcial compliment si escau.
  - ▶ No hi ha figura a qui atribuir aquesta recerca.

b) Mediació en fase de judici oral

- ▶ En principi, abans de l'obertura de les sessions
- ▶ S'hi haurà de considerar:
  1. El M. F. podria assumir en els seus escrits de qualificació o conclusions l'aplicació de l'atenuant de conciliació o reparació del dany o disminució dels seus efectes en la víctima del 21.5 CP.
  2. L'acord de mediació com un reconeixement dels fets i, per tant, aplicar els efectes d'aquest amb l'abreujament processal (779.5, 798, 800 i 891 LECrim).
  3. El sobreseïment, la suspensió del judici oral i dictar sobreseïment provisional fins al compliment de l'acord de mediació per dictar el sobreseïment lliure.

c) Mediació en fase d'instrucció o en fase intermèdia o en judici oral abans de les sessions

- ▶ L'òrgan jurisdiccional assumeix el control directe de la mediació.
- ▶ França impedeix la mediació penal en judici oral, on el fiscal en la fase de recerca decideix a) impulsar el procediment judicial, b) proposar conformitat sense la víctima, c) mediació penal o d) arxiu de la causa.
- ▶ La proposta de mediació penal la decideix el fiscal abans de decidir sobre l'exercici de l'acció penal.
- ▶ La més beneficiosa és la preprocessal per a l'economia processal.

Mediació *postsententiam*: en execució i penitenciària

- ▶ Finalitzat el procés penal i dictada la sentència condemnatòria.
- ▶ Abans de l'execució de la pena o durant l'execució.
- ▶ Mediació per a aquells problemes sorgits en esta fase o a les institucions penitenciàries. Gestió de conflictes penitenciaris més beneficiós que el règim sancionador penitenciari.

Mediació penal en fase d'execució

- ▶ Conceptes com la conducta del reu o la voluntat de reparar estan presents per ponderar i decidir judicialment els beneficis o no del condemnat.
- ▶ No existeix norma que habilite la mediació en aquesta fase.
- ▶ On les parts accepten voluntàriament.
- ▶ Eina de justícia restaurativa per canalitzar els interessos del reu, de la víctima i de la societat.
- ▶ Superar la condicions d'inflació punitiva i el recurs abusiu a la pena de presó.
- ▶ Les bases existeixen, però necessitem la incorporació expressa de la mediació penal en fase d'execució per obtenir els beneficis següents:

A) Suspensió de la pena

- ▶ Regulat en l'art. 80.1º, quan la pena privativa de llibertat no supere els dos anys mitjançant resolució motivada, atenent a la perillositat del criminal i d'uns altres procediments contra ell.
- ▶ Per facilitar la rehabilitació i prioritzar la reparació de la víctima.
- ▶ Pressupòsits per a la suspensió:
  1. Delinqüent primari amb pena privativa de llibertat > 2 anys.
  2. Satisfetes les seues responsabilitats civils.
  3. Resolució motivada de l'òrgan jurisdiccional valorant: circumstàncies personals, característiques del fet, durada de la pena...

- ▶ Així mateix, es pot valorar també la suspensió parcial. Casos inferiors a 3 anys, i analitzar la voluntat del delinqüent per reparar el dany causat a la víctima i abandonar la conducta delictiva.
- ▶ Caldria oferir la mediació *face to face* o una mixta combinant amb entrevistes individuals o fins i tot una indirecta, ja que la víctima pot no voler enfrontar-se al delinqüent després del judici.

Suspensió durant la tramitació de l'indult

- ▶ Recollit en l'art. 4.4. CP: permet al jutge o tribunal la possibilitat de suspendre l'execució mentre penja la tramitació d'un indult.
- ▶ El procediment de mediació s'incorporaria abans de la decisió judicial que acordara o denegara l'indult.

c) Substitució de la pena de presó per multa i/o treballs en benefici de la comunitat

- ▶ Regulada per l'art. 89 CP.
- ▶ En els supòsits legals establerts caldria una incorporació legal de la mediació com a procediment que permet afavorir la valoració judicial sobre la conducta del condemnat i la seua predisposició a assumir la reparació del dany causat a les víctimes pel seu comportament.
- ▶ Requereix primer la voluntat de la víctima.
- ▶ Afavoriria els interessos tripartits dels subjectes implicats en l'aplicació del Dret penal.

Mediació penitenciària

- ▶ Dos tipus:
  - ▶ Quan el reu es troba complint condemna privativa de llibertat.
  - ▶ Mediació com a instrument de canalització d'aquelles qüestions que susciten el règim disciplinari i sancionador de la Llei orgànica penitenciària.
- ▶ Experiències molt positives al Regne Unit amb projectes com Home Office i pràctiques de *conferencing* que compten amb la voluntat dels condemnats i el suport de les víctimes.

- ▶ Amb respecte a la voluntarietat.
- ▶ Falta de voluntat política
- ▶ Per a la cerca de la pau social i afavorir els interessos individuals.

1. Iniciat el compliment de la pena quan s'hagen denegat les suspensions de la pena

- ▶ Certificació judicial d'ingrés en un establiment penitenciari.
- ▶ Testimoni de la sentència i acta dels possibles acords que s'estableixen en el procediment de mediació.
- ▶ Aquesta documentació podria:
  1. Considerar-se l'activitat mediadora per la junta de tractament penitenciari per a la classificació en el règim obert. A causa de l'assumpció de la responsabilitat pel dany causat, disminució de la perillositat. La mediació podria servir per a l'exteriorització d'aquesta conducta pel condemnat i els seus possibles efectes positius.

2. Pot afavorir la concessió del règim obert d'aquells condemnats a pena privativa de llibertat superior a 5 anys que hagen complit la meitat de la condemna. La mediació com a valoració positiva a la llum de l'art. 36.2 CP.
  3. Valorar la possible concessió de llibertat condicional a la llum de l'art. 90 CP.
- ▶ Per tant, valorant l'esforç per aconseguir la reparació i la conducta de l'intern en aquest període que ha de ser conseqüent amb el fet delictiu.

2. Mediació en el marc del règim disciplinari sancionador de les institucions penitenciàries

- ▶ La convivència en els centres penitenciaris en ocasions es fa molt difícil.
- ▶ Davant de conflictes violents hem d'oferir una resposta pacífica.
- ▶ Estem davant d'un lloc tancat i amb espai limitat, sense intimitat, sense confiança en l'administració penitenciària i on es resolen conflictes de manera personal i clandestina.

- ▶ Una resposta per reparar situacions que es generen en aquest període.
- ▶ La norma estableix conductes prohibides i sancions que se'ls imposen.
- ▶ Un model estrictament sancionador, que castiga conductes sense qüestionar el per què de la conducta i l'evitació futura d'aquesta.
- ▶ La mediació pot ser una eina útil, a través de l'aprenentatge d'actituds de respecte, escolta, diàleg i tolerància.
- ▶ Persegueix:
  - La pacificació de les relacions internes.
  - La disminució de la reincidència en les infraccions a causa del caràcter suspensiu de la sanció.
  - Reducció de les intervencions administratives i judicials.
  - Prevenció de nous conflictes.

- ▶ Una veritable alternativa al model impositiu sancionador d'un tercer.
- ▶ Les parts aconseguiran una solució autocompositiva amb ajuda del servei de mediació.
- ▶ Institucionalment per a l'exercici de la funció.
- ▶ Recomanable treballar amb mediació directa excepte situació clara d'inferioritat.

Tema 3. Procediment

2a part

I. Mediació penal en la fase d'instrucció

1. Fase de contacte

a) En el tràmit de diligències prèvies

- ▶ Incoades diligències prèvies dels arts. 774 *et seq.* de la LECr pel jutjat d'instrucció.
- ▶ El/la jutge d'instrucció, amb acord del Ministeri Fiscal, podrà resoldre sotmetre el procés a la mediació penal, en aquest cas, a la primera declaració en qualitat de persona imputada.
- ▶ El/la secretari/secretària judicial informarà de la possibilitat de sotmetre el procés a la mediació penal.
- ▶ S'haurà d'informar també el/la lletrat/lletrada i la possibilitat que s'entrevisten.
- ▶ Valoraran la mediació com a possible atenuant o per a la resolució mitjançant acte o providència.

- ▶ Fonamentació senzilla i ha de constar:
- ▶ El termini (habitualment 30/60 dies).
- ▶ Les circumstàncies processals (si se suspén o continua la instrucció durant la mediació en matèries que no interfereixen amb el procés mediacional (per exemple, realitzant-se pericials).
- ▶ Si les parts accepten, es posa en coneixement del servei de mediació.
- ▶ El/la secretari/secretària judicial o bé els membres elaboraran un expedient:
  - ▶ Còpia de la denúncia.
  - ▶ Còpia de les declaracions.
  - ▶ Còpia d'informes pericials que contenen alguna dada de rellevància: patologies, addiccions, lesions, taxació de danys a l'efecte de determinar la quantia de la reparació, etc.
  - ▶ Dades per localitzar les parts, telèfons i domicilis fonamentalment.

- ▶ El jutjat notificarà la providència —o acte— a la persona acusada i a la víctima, en la qual s'indicaran les raons que avalen la decisió de derivació a la mediació.
- ▶ Paral·lelament, es remetrà una carta a la víctima explicant-li amb termes senzills per què aquest assumpte ha estat triat per participar en la mediació.
- ▶ I data citant-la a sessió informativa.
- ▶ El termini de contestació definitiva sobre la voluntat de participar en la mediació serà de 7 dies des de la informació.
- ▶ En atenció a les circumstàncies del cas, el nombre de víctimes o persones imputades implicades o la complexitat de l'assumpte, pot ser necessari dilatar aquest termini.

- ▶ Si la víctima es nega a participar i la persona imputada manifesta la seua intenció de fer-ho, l'equip de mediació podrà documentar l'activitat desenvolupada per aquest (voluntat de reparació, activitats efectivament realitzades amb vista a reparar el dany causat) als efectes penològics que corresponguen, sense que això supose en cap cas vulneració del seu dret a la defensa.
- ▶ Permetrà que es puga realitzar el procés de mediació amb **anterioritat** a dictar l'acte de **procediment abreujat** [art. 780 de la LECr) o de **transformació en judici de faltes** (art. 779 de la LECr), a fi que el pla de reparació aconseguït per les parts puga ser pres en consideració pel Ministeri Fiscal en el seu escrit de conclusions provisionals.

Judici per delictes lleus
Judici ràpid (- 5 anys)
Judici abreujat (-9 anys)
Procediment ordinari (+9 anys)

Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delicte. Article 15. Serveis de la justícia restaurativa

- ▶ Molt important el reconeixement que es realitza en aquesta llei que pot ser el preludi de la Llei de mediació penal.
- ▶ Subratlla la desigualtat moral que existeix entre víctima i victimari.
- ▶ *L'actuació d'aquests serveis està orientada a la reparació material i moral de la víctima, i té com a pressupòsit el consentiment lliure i informat de la víctima i el previ reconeixement dels fets essencials per part de l'autor. En tot cas, la possible actuació dels serveis de justícia restaurativa quedarà exclusa quan això pugja comportar algun risc per a la seguretat de la víctima o pugja ser causa de qualsevol altre perjudici.*

- ▶ 1. *Les víctimes podran accedir a serveis de justícia restaurativa, en els termes que reglamentàriament es determinen, amb la finalitat d'obtenir una adequada reparació material i moral dels perjudicis derivats del delicte, quan es compleixen els requisits següents:*
- ▶ a) *Que l'infractor haja reconegut els fets essencials dels quals deriva la seua responsabilitat;*
  - ▶ b) *que la víctima haja prestat el seu consentiment, després d'haver rebut informació exhaustiva i imparcial sobre el seu contingut, els seus possibles resultats i els procediments existents per fer efectiu el seu compliment;*
  - ▶ c) *que l'infractor haja prestat el seu consentiment;*
  - ▶ d) *que el procediment de mediació no comporte un risc per a la seguretat de la víctima, ni existisca el perill que el seu desenvolupament pugua causar nous perjudicis materials o morals per a la víctima;*
  - ▶ i) *que no estiga prohibida per la llei per al delicte comès.*

- ▶ 2. *Els debats desenvolupats dins del procediment de mediació seran confidencials i no podran ser difosos sense el consentiment d'ambdues parts. Els mediadors i uns altres professionals que participen en el procediment de mediació estaran subjectes a secret professional en relació amb els fets i les manifestacions dels quals hagueren tingut coneixement en l'exercici de la seua funció.*

- ▶ 3. *La víctima i l'infractor podran revocar el seu consentiment per participar en el procediment de mediació en qualsevol moment.*

Inici del treball del/de la mediador/a amb les parts

- ▶ L'equip de mediació es posarà en contacte telefònic,
- ▶ i exposarà amb claredat en què consisteix la mediació.
- ▶ Basat en el diàleg amb la víctima i reconeixement, almenys parcial, dels fets pel victimari.
- ▶ Procés genèric (entrevistes personals amb les dues parts, i una conjunta).
- ▶ Condicions: reconeixement de fets, assumptió de la reparació del dany, renúncia a qualsevol tipus de violència enfront de la víctima, escolta i diàleg amb ella, si escau.
- ▶ Conseqüències: possible apreciació d'atenuant per reparació del dany, reconeixement de fets.

Sessió inicial

- ▶ On han de manifestar la seua conformitat de participar en la mediació.
- ▶ Signarà un document de consentiment informat.
- ▶ Menor d'edat o persona judicialment incapacitada, ha d'acudir acompanyada del seu representant legal.
- ▶ Desigualtat de criteri entre el/la menor i el seu representant legal, prevaldrà la decisió del menor o incapaç.

b) En el Judici per delictes lleus

- ▶ On s'hauria dictat acte de transformació en delictes lleus, a la vista de la naturalesa dels fets.
- ▶ El/la jutge d'instrucció, amb acord del Ministeri Fiscal, podrà resoldre sotmetre el procés a la mediació penal.
- ▶ Les parts rebran cartes que els informaran, amb llenguatge clar i senzill, del motiu que s'haja seleccionat aquest assumpte per intervenir, contingut de la mediació, oferiment de participar en mediació;
- ▶ S'informarà de la voluntarietat, confidencialitat, respecte i cortesia, i igualment de la gratuïtat per a ambdues parts.
- ▶ També podrà ser proposat pel victimari a través del/de la seu/a lletrat/lletrada.

Judici per delictes lleus

Judici ràpid (- 5 anys)

Judici abreujat (-9 anys)

Procediment ordinari (+9 anys)

- ▶ Si accepta el victimari, es posarà en coneixement del/de la secretari/secretària judicial que s'encarregarà d'elaborar l'expedient per a l'equip de mediació
- ▶ El termini per a la prestació definitiva del consentiment informat per a la mediació serà igualment de set dies, explicats des de la informació del jutjat i trucada de l'equip de mediació.
- ▶ Si alguna de les parts no mostra el seu acord amb la mediació, l'equip de mediació podrà:
  - documentar l'activitat desenvolupada per l'altra part (voluntat de reparació, activitats efectivament realitzades amb vista a reparar el dany causat) als efectes penològics que corresponguen.
- ▶ Sense menyscabar el dret a la defensa.
- ▶ El jutjat d'instrucció, a fi d'impedir la prescripció del delicte lleu, dilatarà l'assenyalament per a acte de judici tot esperant la finalització del procediment.

2. Fase d'acolliment

- ▶ Quan les dues parts han consentit iniciar el procediment.
- ▶ Entrevista individual amb cadascuna de les parts en conflicte.
- ▶ Informa del contingut i la naturalesa del procés de la mediació: parts que participen, durada benvolguda, forma de realització, normes i funcions del mediador (neutralitat, imparcialitat, confidencialitat i objectivitat).
- ▶ Possibles efectes i incidències en el procediment judicial.
- ▶ L'equip de mediació podrà conèixer de les parts la percepció dels fets, les vivències, emocions, pors, actituds i possibles conseqüències en relació amb l'altra part, així com l'interés, la necessitat i la capacitat per sotmetre's al procés.

El/la mediador/a

- ▶ Haurà de conèixer de la persona acusada:
  - ▶ La situació específica amb la justícia i els possibles beneficis que pot aconseguir.
  - ▶ El nivell de responsabilitat assumit respecte del delictes i les conseqüències.
- ▶ De la víctima podrà tenir coneixement de:
  - ▶ Les emocions, els danys patits, les conseqüències derivades del delictes i la necessitat i interès a ser reparada.

Valorarà

- ▶ Si escau o no iniciar la fase de trobada dialogada, amb base en:
- ▶ L'existència del conflicte i la seua dimensió.
- ▶ Observant que no siga perjudicial per a cap de les parts.
- ▶ Que el veritable interès de les parts siga el de buscar una solució al conflicte.
- ▶ Basat en el diàleg, el respecte, el reconeixement de la veritat i la reparació.
- ▶ L'equip de mediació oferirà informació a les parts sobre l'accés a uns altres serveis de cooperació amb la justícia.
- ▶ Amb el consentiment de la persona afectada, podrà recaptar d'aquests serveis informació útil al procediment de mediació.

3. Fase de trobada dialogada

- ▶ Consisteix en l'entrevista conjunta amb les dues parts, si ambdues ho desitgen i la persona mediadora ho considera possible.
- ▶ Possible arribar a un acord sense que la víctima i la persona infractora es veguen físicament, utilitzant mediació indirecta.
- ▶ Aquesta fase pot durar una o diverses sessions, segons la complexitat del cas, la situació emocional de les parts o el nombre de víctimes.

- ▶ Ambdues parts han d'arribar a un acord comú que satisfaga les seues pretensions.
- ▶ El pacte final ha de ser presentat davant el jutge.
- ▶ La llibertat d'actuació de les parts està delimitada pel procés penal mateix.
- ▶ Que va a condemnar l'acusat i a executar la reparació de la víctima.
- ▶ En ocasions, la indemnització econòmica la fixa el Ministeri Fiscal i és innegociable.

4. Fase d'acord

- ▶ Després de la trobada dialogada i si les parts aconseguixen una decisió comuna basada en la seua convicció i interès, es redacta un document en el qual es plasma.
  - ▶ Acord de reparació,que portarà implícit un
  - ▶ “Pla de reparació”.
- ▶ Si es conclou sense acord, l'equip de mediació informará d'aquesta circumstància al jutjat, respectant la confidencialitat del tractat.

- ▶ Document que acredite:
- ▶ Que la mediació s'ha desenvolupat convenientment.
- ▶ El nombre de sessions i uns altres aspectes fonamentals.
- ▶ Se signarà per les parts i pels representants legals d'alguna d'elles, si n'hi haguera.
- ▶ Còpia a cadascuna de les parts, al Ministeri Fiscal i al jutjat d'instrucció.
- ▶ L'informe dirigit al jutjat i que hauríem de lliurar a la fiscalia ha de ser escaritat i respectuós amb la presumpció d'innocència i la confidencialitat. A la llum de l'art. 15.2 de la Llei 4/2015, de 27 d'abril, *de l'Estatut de la víctima del delicte*.

a) En el tràmit de diligències prèvies abans de l'obertura de judici oral

- ▶ Remesa l'acta d'acord i si s'haguera finalitzat la pràctica de diligències informatives necessàries,
  - ▶ el Jutjat d'Instrucció dictarà un acte de procediment abreujat, amb trasllat a les parts a fi que procedisquen d'acord amb l'art. 780 de la LECr.
- ▶ En cas de formular escrit d'acusació, i a fi de valorar penològicament l'acord aconseguit, podrà plantejar-se pel **Ministeri Públic**, pel/per la lletrat/lletrada de la defensa i de l'acusació particular, l'art. 784.3 de la LECr. *“En el seu escrit, signat també per l'acusat, la defensa podrà manifestar la seua conformitat amb l'acusació en els termes previstos en l'article 787.”*

Judici per delictes lleus

Judici ràpid (- 5 anys)

Judici abreujat (-9 anys)

Procediment ordinari (+9 anys)

- ▶ *Aquesta conformitat podrà ser també prestada amb el nou escrit de qualificació que conjuntament signen les parts acusadores i l'acusat juntament amb el seu Lletrat, en qualsevol moment anterior a la celebració de les sessions del judici oral, sense perjudici del que es disposa en l'article 787.1.*
- ▶ La defensa mostrarà la seua conformitat amb l'escrit de qualificació del Ministeri Fiscal o redactant un nou escrit conjunt de qualificació en el qual s'arregleguen els termes de l'acord aconseguit i les variacions que procedeixen en la qualificació i valoració penològica dels fets.

b) Judici de faltes

- ▶ Finalitzada la mediació, el jutjat d'instrucció assenyalarà data per a l'acte de judici.
- ▶ La persona denunciant o denunciada podrà exercitar el seu dret a no acudir-hi.
- ▶ A instàncies del Ministeri Fiscal, i sense perjudici de la incorporació de l'acta com a prova documental del procediment, podrà comparèixer la persona mediadora a fi d'adonar-se de la mediació duta a terme.
- ▶ A l'efecte de la qualificació dels fets i de la pena que caldrà imposar, es valorarà l'acord aconseguit.
- ▶ En l'agenda d'assenyalaments de judicis de delictes lleus, els jutjats d'instrucció procuraran la celebració acumulada dels processos amb mediació, a fi de facilitar l'organització del treball del Ministeri Públic i de l'equip de mediació.

5. Termini per a la realització de la mediació

- ▶ Tant en les diligències prèvies com en el judici de faltes, serà d'un mes des de la signatura del consentiment informat.
- ▶ No obstant això, el/la jutge pot ampliar el termini, a petició de l'equip de mediació, quan hi haja serioses possibilitats d'arribar a un acord i per a això siga necessària la seua ampliació (principi de flexibilitat).

6. Fase de compareixença de conformitat i judici

a) Davant el jutjat o tribunal sentenciador

- ▶ Si no hi ha acord o conformitat entre les parts, s'obrirà judici oral i s'enviaran les actuacions al jutjat penal per a l'enjudiciament que corresponga.
- ▶ En cas d'acord i conformitat, es donarà trasllat dels escrits de qualificació de conformitat al jutjat penal que corresponga, d'acord amb el que es disposa en l'art. 787 de la LECr.

- ▶ Podrà sol·licitar-se, per qualsevol de les parts, la ratificació prèvia de l'acord per l'equip de mediació en l'acte de judici.
- ▶ Tot això sense perjudici que la conformitat puga aconseguir-se en el mateix acte del judici oral, amb caràcter previ a la pràctica de la prova.
- ▶ El/la jutge vetllarà per la idoneïtat de la valoració jurídica que tant el fiscal com l'advocat defensor atorguen als acords, i dictaran sentència de conformitat quan calga.

b) Davant el jutjat d'instrucció

- ▶ Igual que en el judici per delicte menor
- ▶ Cap la no compareixença voluntària o la celebració amb assistència dels mediadors.

7. Fase de reparació o execució d'acords

- ▶ Podrà dur-se a terme en la forma que les parts hagen acordat en el “pla de reparació”.
- ▶ El/la jutge podrà incloure com a contingut la responsabilitat civil derivada del delictes art. 110 CP.
- ▶ A disponibilitat de les parts queda considerar reparat el dany amb el simple desenvolupament de la trobada dialogada, la restitució, la reparació del dany, la indemnització, la petició de perdó, el reconeixement de fets o unes altres formes semblants.

- ▶ En tots els procediments per **delictes greus**, la reparació del dany haurà de concloure's amb caràcter previ a la formulació de l'escrit de conclusions provisionals, a l'efecte de la seua valoració efectiva com a circumstància modificativa de la responsabilitat penal.
  - ▶ Aquest requisit pot quedar a disposició, dins dels límits legals, del Ministeri Públic i de les parts.
- ▶ El mateix criteri s'aplicarà als Judicis per **delictes lleus**, on la reparació del dany haurà de ser prèvia a la celebració del judici, sense perjudici dels acords que es puguen aconseguir en un altre sentit i que no suposen conculcació de drets.

8. Fase de seguiment

- ▶ El seguiment de la reparació s'efectuarà:.
- 1. A través del jutjat d'instrucció competent, qui podrà en tot moment sol·licitar informes a l'equip de mediació sobre l'estat del procediment, el compliment i l'execució del pla de reparació.
- 2. En el supòsit de procediment abreujat, el seguiment pel jutjat d'instrucció es dirigirà a comprovar l'efectiu compliment dels acords aconseguits, l'execució que ha de ser anterior a l'escrit de conclusions provisionals del Ministeri Fiscal, a fi que en aquest s'arreplegue l'atenuació que corresponga, en atenció a la mediació aconseguida i a la reparació del dany satisfeta.

- ▶ En cas que les acusacions i la defensa hagen posposat l'execució total o parcial de l'acord a la fase d'execució de sentència, correspondrà al jutjat penal competent per a l'execució el seguiment d'aquest acord de reparació.
- ▶ En el supòsit de judici sobre delictes lleus, correspondrà al jutjat d'instrucció el seguiment del pla de reparació acordat per les parts i l'execució de la sentència en els termes que s'establisquen.

II. Mediació penal en la fase d'enjudiciament

1 Inici del procés de mediació

- ▶ Aquesta fase s'inicia una vegada les actuacions es troben a disposició de l'òrgan competent per a l'enjudiciament d'acord amb l'art. 785 de la LECr del judici oral.
- ▶ Examinades les actuacions, **el/la jutge o el tribunal**, amb acord del Ministeri Fiscal, valorarà la conveniència de sotmetre el procés a mediació en la fase d'enjudiciament.

- ▶ Això no obstant, si **qualsevol de les parts** del procés, ja siga la persona autora del fet, la seua representació legal o el Ministeri Públic, consideren oportú sotmetre el procés a mediació en aquesta fase,
- ▶ ho posaran en coneixement del/de la jutge o tribunal, qui, amb acord del Ministeri Fiscal, valorarà la conveniència de la mediació.
- ▶ Si aquest s'hi oposa, la causa seguirà el procés ordinari per a l'assenyalament del judici oral.

2. Contacte amb la persona acusada i el/la seu/a advocat/advocada defensor/a

- ▶ El/la secretari/secretària judicial realitzarà una trucada a l'advocat/advocada defensor/a per informar-lo/-la que el seu cas ha estat seleccionat per a una experiència de mediació.
- ▶ L'objectiu de la trucada és detectar obstacles i generar confiança en el/la lletrat/lletrada.
- ▶ **Si l'advocat/advocada expressa una bona disposició inicial cap a la mediació, es posarà en coneixement de l'equip de mediació per a l'inici del procés.**
- ▶ El/la secretari/secretària judicial elaborarà i remetrà a l'equip de mediació l'expedient amb els documents adjunts següents:

- ▶ Còpia de la denúncia.
- ▶ Còpia de les declaracions.
- ▶ Còpia de l'escrit d'acusació del Ministeri Fiscal.
- ▶ Còpia de l'escrit de defensa.
- ▶ Còpia d'informes pericials que arrepleguen alguna dada de rellevància: patologies, addiccions, lesions, taxació de danys a l'efecte de determinar la quantia de la reparació, etc.

- ▶ El jutjat o el tribunal, a instàncies de qualsevol de les parts, dictarà una providència de derivació de la causa al procés de mediació i l'enviarà a la persona acusada i a la víctima, en la qual s'indicaran les raons que avalen la decisió de derivació a la mediació i que els professionals encarregats de realitzar la mediació es posaran en contacte amb ells/es.
- ▶ El contacte amb ambdues parts per part de l'equip de mediació serà telefònic i amb una carta explicativa s'exposarà clarament en què consisteixen el procés, les condicions i les conseqüències.
- ▶ Es realitzarà una sessió inicial, individual amb cadascuna d'elles, perquè manifesten la seua conformitat per participar en la mediació, als efectes de la qual se signarà un document de consentiment informat.

Termini de contestació definitiva

- ▶ Serà de 15 dies des de la notificació de la providència judicial.
- ▶ Si la contestació és negativa per qualsevol de les dues parts, aquesta es documentarà i el jutjat dictarà providència i farà constar el seguiment de la causa per les vies ordinàries per a l'assenyalament de judici oral, i aquesta es notificarà al Ministeri Fiscal, a les parts i a l'equip de mediació.
- ▶ Si la víctima es negara a participar en el procés i la persona acusada manifestara la seua intenció de fer-ho, l'equip de mediació podrà documentar l'activitat desenvolupada per aquest (voluntat de reparació, activitats efectivament realitzades amb vista a reparar el dany causat) als efectes penològics que corresponguen.
- ▶ En cap cas podrà suposar una vulneració del dret a la defensa.

- ▶ Si la víctima és **menor d'edat** o persona judicialment **incapacitada**, necessàriament ha d'acudir acompanyada del seu representant legal.
- ▶ En cas de **desigualtat de criteri** entre el/la menor i el/la seu/a representant legal, prevaldrà la **decisió de la persona menor d'edat o incapacitada**, (art. 2 de la LOPJM).

3. Fase d'acolliment

- ▶ Quan les dues parts han consentit iniciar el procediment.
- ▶ Es realitza una entrevista individual amb cadascuna de les parts
- ▶ Se'ls informa del contingut i naturalesa del procés de la mediació:
  - ▶ parts que participen, durada preferida, forma de realització, normes i funcions de la persona mediadora (neutralitat, imparcialitat, confidencialitat i objectivitat), així com els possibles efectes i incidències en el procediment judicial.

- ▶ L'equip de mediació podrà conèixer de les parts la percepció dels fets, les vivències, les emocions, les pors, les actituds i les possibles conseqüències en relació amb l'altra part, així com l'interès, la necessitat i la capacitat per sotmetre's al procés.
- ▶ La mediadora haurà de conèixer de la persona acusada la seua situació específica amb la justícia i els possibles beneficis que pot aconseguir, així com el nivell de responsabilitat assumit respecte del delicte i les conseqüències.
- ▶ De la víctima podrà tenir coneixement de les emocions, els danys patits, les conseqüències derivades del delicte i la necessitat i l'interès a ser reparada.

- ▶ Valorarà si escau o no iniciar la fase de trobada dialogada basant-se en l'existència del conflicte i la seua dimensió, observant que la mediació no siga perjudicial per a cap de les parts i que el veritable interès de les parts siga el de buscar una solució al conflicte, basada en el diàleg, el respecte, el reconeixement de la veritat i la reparació.
- ▶ Oferirà informació a les parts sobre les possibilitats d'accés a uns altres Serveis de Cooperació amb la Justícia.

4. Fase de trobada dialogada

- ▶ Entrevista conjunta amb les dues parts.
- ▶ Si ambdues ho desitgen i el mediador ho considera possible, ja que és possible arribar a un acord sense que la víctima i la persona infractora es veguen físicament, utilitzant mediacions indirectes.
- ▶ Aquesta fase pot durar una o diverses sessions, segons la complexitat del cas, la situació emocional de les parts o el número de víctimes.
- ▶ S'apliquen les tècniques de la mediació controlant els nivells de tensió, assegurant a les parts l'ús de la paraula, aclarint opinions, resumint-les i traduint-les.

5. Fase d'acord

- ▶ Després, si les parts aconsegueixen una decisió comuna basada en la seua convicció i interès, es redacta un document en el qual queda plasmat l'acord de reparació, que portarà implícit un “pla de reparació”.
- ▶ En cas que concloga sense acord, l'equip de mediació informaria d'aquesta circumstància al jutjat o al tribunal, però respectant la confidencialitat del tractat.
- ▶ El document que acredite que la mediació s'ha desenvolupat convenientment, el nombre de sessions i aspectes fonamentals se signarà per les parts i els/les representants legals si n'hi haguera, i se'n lliurarà una còpia a cadascuna i al jutjat penal, qui ho notificarà al Ministeri Fiscal.

- ▶ El mediador intervinent ratificarà aquest acord en presència judicial en presentar-lo davant el jutjat.
- ▶ La víctima podrà ratificar judicialment l'acord de mediació si aquesta ho sol·licita i sempre que no siga necessària la seua presència en l'acte del judici oral a petició del Ministeri Fiscal.
- ▶ L'acord podrà ser signat pels/per les lletrats/lletrades per garantir el dret a la defensa.
- ▶ El/la jutge penal procedirà a dictar acte d'admissió de proves i assenyalament de judici oral, i citarà el Ministeri Fiscal i les parts (acusat, víctima, i els seus representants processals).

- ▶ No se citarà al mediador ni als testimonis, ni perits proposats i admesos, tret que el Ministeri Fiscal o la representació processal de les parts manifesten la necessitat de la seua presència, de tots o alguns, en l'acte del judici oral.
- ▶ Si la mediació és parcial respecte als fets imputats i en relació a aquests últims o el mediador, en casos excepcionals, ho sol·licite a petició pròpia.
- ▶ En tals casos, aquesta manifestació es farà constar en el trasllat de la causa per a notificació de l'acte d'assenyalament pel Ministeri Fiscal i les parts, el mediador intervinent ho farà constar en l'acord de mediació.

- ▶ És convenient la celebració en un mateix dia de diversos judicis amb mediació per facilitar el treball dels/de les fiscals i de l'equip de mediació.
- ▶ Si el procés de mediació no arriba a un acord, el mediador intervinent elaborarà un document que remetrà al jutjat penal que, al seu torn, dictarà providència, la qual notificarà a totes les parts i els posarà en coneixement del seguiment de la causa per les vies ordinàries d'assenyalament de judici oral.

6. Termini per a la realització de la mediació

- ▶ Un mes des de la signatura del consentiment informat.
- ▶ No obstant això, el/la jutge o el tribunal pot ampliar el termini, a petició de l'equip de mediació, quan hi haja serioses possibilitats d'arribar a un acord i per a això siga necessària la seua ampliació (principi de flexibilitat).

7. Fase de compareixença de conformitat i judici

- ▶ Si no hi ha acord, s'obrirà judici oral.
- ▶ Si hi ha acord, el/la jutge o tribunal citarà les parts, persona acusada, víctima i persona mediadora a l'acte del judici, que s'iniciarà amb el tràmit de conformitat, en què es podrà modificar l'escrit de qualificació, i farà seus els acords aconseguits en el procés de mediació.
- ▶ Sempre dins dels termes de legalitat (art.787 LECr) i valoració de la mediació abans exposats.

- ▶ L'advocat/advocada i Ministeri Fiscal definiran i debatran les conseqüències jurídiques (determinació exacta de la pena i possibles mesures suspensives o substitutives de la pena).
- ▶ Ambdues qüestions es tractaran a la sala i es podrà exposar davant el/la jutjador/a els fets, acords i unes altres qüestions que vulguen expressar.
- ▶ En cas que qualsevol de les parts manifeste en aquesta compareixença la seua oposició a l'acord aconseguit es procedirà a la celebració del judici mitjançant la pràctica de prova.
- ▶ El/la jutge o el tribunal, si escau, vetllarà per la idoneïtat de la valoració jurídica que tant el Ministeri Fiscal com l'advocat/advocada defensor/a atorguen als acords, dictant sentència de conformitat quan calga.

8. Fase de reparació o execució d'acords

- ▶ La reparació podrà dur-se a terme en la forma que les parts hagen acordat en el “pla de reparació”.
- ▶ El/la jutge o el tribunal podrà incloure com a contingut de la responsabilitat civil derivada del delictes —art. 110 CP—, o com a regla de conducta de l'art. 83 CP en cas que s'adoptara la suspensió de l'execució de la condemna.
- ▶ L'execució material de la reparació haurà d'iniciar-se, almenys, amb anterioritat a l'acte del judici oral.

- ▶ La reparació pot entendre's suficient, si així ho acorden les parts, amb el desenvolupament del contingut de la trobada dialogada:
  - ▶ restitució, reparació, indemnització, petició de perdó, reconeixement de fets i unes altres que la pràctica d'aquesta experiència vaja donant i que siguen considerades com a idònies pel/per la jutge o el tribunal, el Ministeri Fiscal i l'advocat/advocada defensor/a.
- ▶ Si dins del procés de mediació es contempla la reparació del dany per mitjà del pagament de la indemnització, el mediador intervinent remetrà a l'acusat i a la seua representació processal al jutjat penal a aquest efectes, o li facilitarà el número de compte del jutjat.

9. Fase de seguiment

- ▶ El seguiment de la reparació s'efectuarà a través del jutjat o Tribunal sentenciador,
- ▶ o si escau, l'òrgan jurisdiccional encarregat de l'execució.

III. Mediació penal en la fase d'execució

- ▶ Després de l'acte de fermesa de la sentència —arts. 798, 974, 975, 985 i 988 LECrim— s'obté el títol executiu necessari per començar el procés d'execució (arts. 141, 143 LECrim i 245.4 LOPJ).
- ▶ Una vegada que el jutge encarregat de l'execució, amb acord del Ministeri Fiscal, haja valorat la conveniència de sotmetre el procés a mediació en la fase d'execució, el/la lletrat/lletrada de l'administració de justícia es posarà en contacte amb l'advocat/advocada defensor/a a fi d'informar-lo/-la que el seu cas ha estat seleccionat per a un procediment de mediació.

- ▶ Si s'accepta la mediació i es duu a terme amb èxit, es documenta en un acta en què es plasma l'acord de reparació, que portarà implícit un “pla de reparació”.
- ▶ Si no hi ha acord, el jutge o tribunal podrà, no obstant això, decidir sobre la suspensió, la substitució o l'informe de l'indult valorant, si escau, les circumstàncies que concorren.
- ▶ Por exemple, els esforços del condemnat per reparar a la víctima i la seua actitud cap a l'assoliment de la reparació.
- ▶ Si hi ha acord, el mediador ho comunicarà al jutjat o tribunal, juntament amb el document que ho conté, signat per les parts.
- ▶ El jutge encarregat de l'execució podrà, si ho considera convenient, citar a la persona acusada, la víctima i el mediador.

- ▶ La mediació finalitzada podrà ser valorada pel Ministeri Fiscal i l'òrgan responsable de l'execució, al costat d'uns altres elements concurrents a l'efecte de concessió de suspensions de condemna, substitucions o informes per a indult.

Sistemes d'avaluació i control

- ▶ Per al control directe i immediat de l'activitat mediadora es proposa l'ús de dues fitxes de recollida de dades i de control i seguiment dels processos de mediació penal extrajudicial.
- ▶ La primera és de caràcter general.
- ▶ La segona es tracta d'una fitxa que ha d'acompanyar a cadascun dels assumptes que es deriven a mediació penal.
  - ▶ Va dirigida a l'òrgan judicial i a la fiscalia que participen en un procés de mediació.
  - ▶ Ha de ser emplenada pels fiscals, jutges i secretaris judicials que actuen en els procediments penals en els quals es produeix una derivació del cas a mediació.

- ▶ És una eina de treball al servei d'aquells qui operen en la mediació penal intrajudicial per permetre'ls recollir tota la informació rellevant.
- ▶ També, ajuda a valorar i analitzar els procediments de mediació que es duen a terme als diferents territoris que podrien acollir els organismes i administracions amb competència en matèria de justícia, és a dir, el Consell General del Poder Judicial i la Fiscalia General de l'Estat, el Ministeri de Justícia i les comunitats autònomes.
- ▶ La informació és condició necessària per conèixer i seguir les experiències i activitats de mediació, per operar el necessari control de qualitat, homogeneïtzar pràctiques, recopilar aquelles que es consideren bones solucions als problemes que es plantegen, analitzar els resultats i detectar obstacles, per promoure la reflexió i proposició de les modificacions adequades.

- ▶ Es proposa a més, des d'una perspectiva a llarg termini, els següents **sistemes de coneixement i control de l'activitat**:
- ▶ **Creació de comissió d'avaluació i seguiment de la implantació de programes de mediació a nivell estatal i territorial**, formada per tots els agents jurídics intervinents als programes, per a l'adequat control de qualitat i bones pràctiques en el desenvolupament dels programes de mediació. A cada territori es crearà una comissió d'avaluació i seguiment que centrarà tota la informació del desenvolupament dels programes de mediació engegades, que remetrà a la comissió de caràcter estatal amb una valoració dels resultats obtinguts i propostes de millores i bones practiques.
- ▶ **Elaboració de memòria anual sobre la implantació dels programes de mediació penal intrajudicial per la comissió d'avaluació i seguiment de caràcter estatal amb tota la informació remesa per les comissions territorials, contenint la valoració dels resultats obtinguts i propostes de futur.**

- ▶ Realització de visites de coneixement pels serveis d'inspecció del Consell General del Poder Judicial i Fiscalia General de l'Estat als òrgans judicials i les fiscalies en què es duen a terme els programes de mediació per a la supervisió i divulgació de bones pràctiques en el desenvolupament del programa.
- ▶ Trasllat dels informes d'aquestes visites a les comissions d'avaluació i seguiment territorial i estatal de la implantació de la mediació penal intrajudicial.

Fases principals de la mediació penal

1. Fase de contacte
2. Fase d'acolliment
3. Fase de trobada dialogada
4. Fase d'acord.
5. Fase de compareixença de conformitat i judici
6. Fase de reparació o execució d'acords.
7. Fase de seguiment

Aclariment de processos judicials que s'anomenen:

1. Judici per delictes lleus

- ▶ *Article 962. 1. de la LECrim. Quan la policia Jjudicial tinga notícia d'un fet que presente els caràcters de delicte lleu de lesions o maltractament d'obra, de furt flagrant, d'amenaques, de coaccions o d'injúries, l'enjudiciament de les quals corresponga al jutjat d'instrucció al qual s'ha de lliurar l'atestat o a un altre del mateix partit judicial, procedirà de manera immediata a citar davant el jutjat de guàrdia als ofesos i perjudicats, al denunciant, al denunciat i als testimonis que puguen donar raó dels fets.*

2. Procediment d'enjudiciament ràpid

- ▶ Article 795
  - ▶ 1. privativa de llibertat que no excedisca de cinc anys, o amb qualssevol altres penes, bé sigan úniques, conjuntes o alternatives, la durada de les quals no excedisca de deu anys, a més, concórrega qualsevol de les circumstàncies següents:
    - ▶ 1a. Que es tracte de delictes flagrants.
    - ▶ 2a. Que es tracte d'algun dels següents delictes:
      - ▶ a) Delictes de lesions, coaccions, amenaces o violència física o psíquica habitual, comesos contra les persones al fet que es refereix l'article 173.2 del Codi Penal.
      - ▶ b) Delictes de furt.
        - ▶ c) Delictes de robatori.
        - ▶ d) Delictes de furt i robatori d'ús de vehicles.
          - ▶ i) Delictes contra la seguretat del tràfic.
          - ▶ f) Delictes de danys referits en l'article 263 del Codi Penal.
          - ▶ g) Delictes contra la salut pública prevists en l'article 368, incís segon, del Codi Penal.
          - ▶ h) Delictes flagrants relatius a la propietat intel·lectual i industrial previstos en els articles 270, 273, 274 i 275 del Codi Penal.
        - ▶ 3a. Que es tracte d'un fet punible la instrucció del qual siga presumible senzilla.

3. Del procediment abreujat

- ▶ *Article 757.LECrim*
- ▶ *Sense perjudici de l'establert per als processos especials, el procediment regulat en aquest títol s'aplicarà a l'enjudiciament dels delictes castigats amb pena privativa de llibertat no superior a nou anys, o bé amb qualssevol altres penes de diferent naturalesa ben siguen úniques, conjuntes o alternatives, qualsevol que siga la seua quantia o durada.*

Lliurament de la pràctica final per grups

Dia 29 de Febrer

NO en paper, en aula virtual en la tasca creada.

Dia 29 repassarem els conceptes donats i dubtes.